

USTAWA O RYNKU PRACY I SŁUŻBACH ZATRUDNIENIA

Komentarz

redakcja naukowa

Krzysztof W. Baran, Magdalena Paluszkiewicz

Edyta Bielak-Jomaa, Izabela Florczak, Łukasz Łaguna
Magdalena Paluszkiewicz, Agnieszka Rabięga-Przyłęcka, Jakub Rumian
Ewa Staszewska-Kozłowska, Mirosław Włodarczyk, Tatiana Wrocławska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

USTAWA O RYNKU PRACY I SŁUŻBACH ZATRUDNIENIA

Komentarz

redakcja naukowa
Krzysztof W. Baran, Magdalena Paluszkiewicz

Edyta Bielak-Jomaa, Izabela Florczak, Łukasz Łaguna
Magdalena Paluszkiewicz, Agnieszka Rabiega-Przyłęcka, Jakub Rumian
Ewa Staszewska-Kozłowska, Mirosław Włodarczyk, Tatiana Wrocławska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 stycznia 2026 r.

Recenzent

Dr hab. Jan Piątkowski, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części komentarza napisali:

Edyta Bielak-Jomaa – dział V (art. 47–54); dział VII rozdział 3 (art. 99–113, art. 125–134);

dział VII rozdział 17 (art. 217)

Izabela Florczak – dział I rozdział 1 (art. 1 ust. 3); dział IX rozdział 3 (art. 337);

dział IX rozdział 4 (art. 338–340)

Łukasz Łaguna – dział IV (art. 43–46); dział XIV (art. 423–461)

Magdalena Paluszkievicz – dział I rozdział 1 (art. 2 pkt 1); dział III rozdział 1 (art. 16–24);

dział III rozdział 3 (art. 34–36); dział VI (art. 55–68); dział VII rozdział 12 (art. 209);

dział VII rozdział 13 (art. 210); dział VII rozdział 14 (art. 211); dział VII rozdział 15 (art. 212–215);

dział VII rozdział 16 (art. 216); dział VII rozdział 18 (art. 218–256); dział IX rozdział 1 (art. 305–329)

Agnieszka Rabiega-Przyłęcka – dział III rozdział 2 (art. 25–29); dział III rozdział 3 (art. 30–33, art. 37);

dział III rozdział 4 (art. 38–42); dział XI (art. 354–361)

Jakub Rumian – dział VII rozdział 6 (art. 147–196); dział XII (art. 362–368)

Ewa Staszewska-Kozłowska – dział VII rozdział 3 (art. 114–124); dział VII rozdział 4 (art. 135–142);

dział VII rozdział 5 (art. 143–146); dział VII rozdział 9 (art. 201); dział VII rozdział 10 (art. 202–204)

Mirosław Włodarczyk – dział I rozdział 1 (art. 1 ust. 1 i 2, art. 2 pkt 9, 14, 24, 28, 38, 51, art. 3, art. 4);

dział II (art. 5); dział VII rozdział 1 (art. 69–80); rozdział 2 (art. 81–98);

dział VIII (art. 257–304); dział IX rozdział 2 (art. 330–336); dział X (art. 341–353)

Tatiana Wrocławska – dział II (art. 6–15); dział VII rozdział 7 (art. 197);

dział VII rozdział 8 (art. 198–200); dział VII rozdział 11 (art. 205–208)

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2026

ISBN 978-83-8438-129-8

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Zarządzania Prawami Autorskimi i Treściami

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 692 477 076

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
O Autorach	11

Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia

Dział I. Przepisy ogólne (art. 1–4)	15
Dział II. Polityka rynku pracy i dialog społeczny (art. 5–15)	53
Dział III. Publiczne służby zatrudnienia	71
Rozdział 1. Przepisy ogólne (art. 16–24)	71
Rozdział 2. Zadania ministra właściwego do spraw pracy (art. 25–29)	86
Rozdział 3. Zadania w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy realizowane w województwie, w tym funkcjonowanie WUP (art. 30–37)	100
Rozdział 4. Zadania w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy realizowane w powiecie, w tym funkcjonowanie PUP (art. 38–42)	125
Dział IV. Indywidualne konta oraz prowadzenie i udostępnianie dokumentacji w systemie teleinformatycznym (art. 43–46)	139
Dział V. Przetwarzanie danych osobowych (art. 47–54)	150
Dział VI. Rejestracja oraz status bezrobotnego i poszukującego pracy (art. 55–68)	182
Dział VII. Formy pomocy kierowane do bezrobotnych, poszukujących pracy i osób niezarejestrowanych	212
Rozdział 1. Przepisy ogólne (art. 69–80)	212
Rozdział 2. Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe (art. 81–98)	219
Rozdział 3. Rozwój umiejętności i podnoszenie kwalifikacji (art. 99–134)	246
Rozdział 4. Zatrudnienie subsydiowane (art. 135–142)	321
Rozdział 5. Wsparcie zatrudnienia osób w szczególnej sytuacji (art. 143–146)	354
Rozdział 6. Wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia nowych stanowisk pracy (art. 147–196)	365
Rozdział 7. Zlecanie zadań agencjom zatrudnienia (art. 197)	451
Rozdział 8. Wsparcie dla długotrwale bezrobotnych (art. 198–200)	466
Rozdział 9. Pakiet aktywizacyjny (art. 201)	475
Rozdział 10. Wsparcie dla osób do 30. roku życia (art. 202–204)	477
Rozdział 11. Dodatkowe formy pomocy (art. 205–208)	483
Rozdział 12. Programy specjalne (art. 209)	502

Rozdział 13. Programy regionalne (art. 210)	506
Rozdział 14. Projekty pilotażowe (art. 211)	510
Rozdział 15. Program aktywizacyjny dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych (art. 212–215)	514
Rozdział 16. Program wsparcia w sytuacji szczególnej (art. 216)	523
Rozdział 17. Zwolnienia monitorowane (art. 217)	525
Rozdział 18. Świadczenia dla bezrobotnych (art. 218–256)	531
Dział VIII. Fundusz Pracy	614
Rozdział 1. Przepisy ogólne (art. 257)	614
Rozdział 2. Przychody Funduszu Pracy (art. 258)	614
Rozdział 3. Składka na Fundusz Pracy (art. 259–265)	616
Rozdział 4. Finansowanie z Funduszu Pracy świadczeń obligatoryjnych i form pomocy (art. 266–272)	619
Rozdział 5. Finansowanie zadań fakultatywnych oraz wynagrodzeń pracowników z Funduszu Pracy (art. 273–283)	622
Rozdział 6. Środki Funduszu Pracy na finansowanie zadań w ramach KFS (art. 284–289)	626
Rozdział 7. Umowy dotyczące finansowania zadań z Funduszu Pracy (art. 290–299)	628
Rozdział 8. Zadania finansowane z Funduszu Pracy (art. 300)	632
Rozdział 9. Inne postanowienia dotyczące Funduszu Pracy (art. 301–304)	636
Dział IX. Agencje zatrudnienia	638
Rozdział 1. Agencje zatrudnienia (art. 305–329)	638
Rozdział 2. Akredytacja (art. 330–336)	680
Rozdział 3. Kierowanie cudzoziemców do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez agencje zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 337)	689
Rozdział 4. Podejmowanie pracy za granicą u pracodawców zagranicznych (art. 338–340)	694
Dział X. OHP (art. 341–353)	704
Dział XI. Nadzór i kontrola (art. 354–361)	717
Dział XII. Przepisy karne (art. 362–368)	727
Dział XIII. Zmiany w przepisach (art. 369–422)	749
Dział XIV. Przepisy epizodyczne, przejściowe, dostosowujące i końcowe (art. 423–461)	750
Bibliografia	781
Skorowidz	791

O Autorach

Krzysztof W. Baran [ORCID: 0000-0001-5165-8265] – profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; członek Rady Doskonałości Naukowej pierwszej i drugiej kadencji; autor i redaktor licznych publikacji naukowych z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w tym kilkudziesięciu monografii, komentarzy i podręczników; redaktor naczelny wielotomowego Systemu Prawa Pracy, senior partner w kancelarii specjalizującej się w prawie pracy.

Magdalena Paluszkiewicz [ORCID: 0000-0002-7454-927X] – doktor habilitowana nauk prawnych, profesor w Katedrze Prawa Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Polityki Społecznej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; uczestniczka i główna wykonawczyni w naukowych projektach badawczych; autorka ekspertyz prawnych oraz publikacji naukowych z zakresu prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, dotyczących m.in. prawnej problematyki zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zatrudnieniu, prawa rynku pracy, zabezpieczenia społecznego ryzyka bezrobocia, a także nietypowych form zatrudnienia.

Edyta Bielak-Jomaa [ORCID: 0000-0002-9217-7959] – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Polityki Społecznej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; była Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych; kierownik Centrum Ochrony Danych Osobowych i Zarządzania Informacją UŁ; członkini Komitetu Etycznego CULEXP Proof of Concept; autorka opracowań naukowych, komentarzy i opinii prawnych z zakresu ochrony danych osobowych, prawa pracy i prawa rynku pracy, uczestniczka szeregu projektów badawczych poświęconych problematyce ochrony danych osobowych; zainteresowania naukowe obejmują przede wszystkim zagadnienia ochrony danych osobowych, szczególnie pracowników, danych medycznych, zastosowanie technologii w stosunkach pracy oraz ich wpływu na prywatność i inne prawa pracownika, ochronę sygnalistów, przeciwdziałanie przemocy w miejscu pracy, prawnych regulacji stosowania neuronarzędzi w prawie pracy oraz problematykę zarządzania algorytmicznego.

Izabela Florczak [ORCID: 0000-0003-3167-3382] – doktor nauk prawnych; adiunktka w Katedrze Prawa Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Polityki Społecznej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; radca prawny; koordynatorka Polskiej Sieci Naukowej Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego COOPERANTE; zastępczyni Kierownika Centrum Studiów Migracyjnych Uniwersytetu Łódzkiego; autorka publikacji z zakresu prawa zatrudnienia, w szczególności podstaw prawnych zatrudnienia, zatrudnienia migrantów i prekaryzacji zatrudnienia.

Łukasz Łaguna [ORCID: 0000-0001-5692-5262] – doktor nauk prawnych, pracownik naukowo-dydaktyczny Katedry Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, adwokat, doradca restrukturyzacyjny oraz certyfikowany audytor ISO 27001.

Agnieszka Rابية-Przyłęcka [ORCID: 0000-0001-7358-4340] – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; radca prawny, członek Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi, wykonuje praktykę radcy prawnego; członek Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej; autorka i współautorka wielu publikacji z zakresu prawa administracyjnego.

Jakub Rumian [ORCID: 0000-0002-9482-4929] – doktor nauk prawnych, adiunkt na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego; radca prawny w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie; od lat prowadzi zajęcia z zakresu prawa pracy dla studentów oraz aplikantów w OIRP w Warszawie; swoje zainteresowania naukowe skupia na problematyce czasu pracy i zbiorowego prawa pracy oraz przenikaniu się tych dwóch obszarów, ze szczególnym uwzględnieniem autonomicznej możliwości i granic wpływania na sferę czasu pracy; autor publikacji poświęconych tej tematyce.

Ewa Staszewska-Kozłowska [ORCID: 0000-0002-5807-4630] – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Polityki Społecznej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Kierownik Studiów Podyplomowych Kadry i Płace na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; wykładowca w Instytucie Mediów i Produkcji Muzycznej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi; autorka licznych publikacji z zakresu prawa pracy, w tym monografii i komentarzy, ze szczególnym uwzględnieniem prawnych problemów bezrobocia i rynku pracy, które stanowią główny obszar jej zainteresowań naukowych; autorka ekspertyz i opinii prawnych oraz wykonawca w naukowych projektach badawczych.

Mirosław Włodarczyk [ORCID: 0000-0002-1974-1584] – doktor habilitowany nauk prawnych. Profesor Uniwersytetu Łódzkiego; Kierownik Katedry Prawa Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Polityki Społecznej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; autor publikacji naukowych dotyczących źródeł prawa pracy, podmiotów i treści stosunku pracy, zatrudniania młodocianych i dzieci oraz regulacji rynku pracy.

Tatiana Wrocławska [ORCID: 0000-0001-6780-8897] – doktor nauk prawnych, adiunktka w Katedrze Prawa Pracy, Ubezpieczeń Społecznych oraz Polityki Społecznej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; członkini i współzałożycielka Centrum Porównawczego Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (COMPASS); od lat zapewnia merytoryczne wsparcie w projekcie Centrum Wspierania Rad Pracowników; autorka opracowań naukowych, w których szczególną uwagę kieruje na prawa osób należących do grup narażonych na nadużycia w zatrudnieniu (ze względu na wiek, płeć, niepełnosprawność); członkini interdyscyplinarnych oraz międzynarodowych projektów naukowych, w których swoje aktualne zainteresowania badawcze koncentruje na problematyce zrównoważonej pracy w cyklu życia oraz wydłużaniu aktywności zawodowej osób starszych.

Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia¹

(Dz.U. poz. 620; zm.: Dz.U. z 2025 r. poz. 1746, poz. 1794)

¹ Niniejsza ustawa:

1) w zakresie swojej regulacji wdraża:

- a) dyrektywę Rady 2000/43/WE z 29.06.2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz. Urz. WE L 180 z 19.07.2000, s. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 20, t. 1, s. 23 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1499 z 29.05.2024),
- b) dyrektywę Rady 2000/78/WE z 27.11.2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz. Urz. WE L 303 z 02.12.2000, s. 16; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, s. 79),
- c) dyrektywę 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 29.04.2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Państw Członkowskich, zmieniającą rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającą dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz. Urz. UE L 158 z 30.04.2004, s. 77; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, s. 46),
- d) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/801 z 11.05.2016 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu prowadzenia badań naukowych, odbycia studiów, szkoleń, udziału w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze *au pair* (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, s. 21 oraz Dz. Urz. UE L 382 z 28.10.2021, s. 1),
- e) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/54/WE z 5.07.2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz. Urz. UE L 204 z 26.07.2006, s. 23 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1500 z 29.05.2024),
- f) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/104/WE z 19.11.2008 r. w sprawie pracy tymczasowej (Dz. Urz. UE L 327 z 05.12.2008, s. 9),
- g) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z 13.12.2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz. Urz. UE L 337 z 20.12.2011, s. 9 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1347 z 22.05.2024),
- h) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE z 13.12.2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz. Urz. UE L 343 z 23.12.2011, s. 1),
- i) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/36/UE z 26.02.2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w charakterze pracownika sezonowego (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, s. 375 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1233 z 30.04.2024),
- j) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/54/UE z 16.04.2014 r. w sprawie środków ułatwiających korzystanie z praw przyznanych pracownikom w kontekście swobodnego przepływu pracowników (Dz. Urz. UE L 128 z 30.04.2014, s. 8),
- k) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/66/UE z 15.05.2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa (Dz. Urz. UE L 157 z 27.05.2014, s. 1),
- l) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1883 z 20.10.2021 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji oraz uchylenia dyrektywy Rady 2009/50/WE (Dz. Urz. UE L 382 z 28.10.2021, s. 1, Dz. Urz. UE L 155 z 18.06.2009, s. 17 oraz Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, s. 21);

2) służy stosowaniu:

- a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/589 z 13.04.2016 r. w sprawie europejskiej sieci służb zatrudnienia (EURES), dostępu pracowników do usług w zakresie mobilności i dalszej integracji rynków pracy oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 492/2011 i (UE) nr 1296/2013 (Dz. Urz. UE L 107 z 22.04.2016, s. 1, Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, s. 21 oraz Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, s. 21),
- b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16.09.2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, s. 1, Dz. Urz. UE L 54 z 24.02.2018, s. 18, Dz. Urz. UE L 344 z 29.12.2010, s. 1, Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2010, s. 35, Dz. Urz. UE L 149 z 08.06.2012, s. 4, Dz. Urz. UE L 349 z 19.12.2012, s. 45, Dz. Urz. UE L 346 z 20.12.2013, s. 27, Dz. Urz. UE L 366 z 20.12.2014, s. 15, Dz. Urz. UE L 76 z 22.3.2017, s. 13 oraz Dz. Urz. UE C 170 z 06.05.2021, s. 4).

Dział I. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy]

1. Ustawa określa zadania państwa w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy.

2. Zadania państwa w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy są realizowane w celu:

- 1) pełnego i produktywnego zatrudnienia;
- 2) rozwoju zasobów ludzkich;
- 3) wzmacniania integracji i solidarności społecznej;
- 4) zwiększania mobilności na rynku pracy.

3. Ustawa ma zastosowanie do:

- 1) obywateli polskich poszukujących i podejmujących zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz pracę za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 2) cudzoziemców poszukujących i podejmujących zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej,
 - b) obywateli państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej,
 - c) obywateli państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi,
 - d) obywateli Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b i d Umowy o Wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.) oraz członków ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. e i f tej umowy,
 - e) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zezwolenie na pobyt stały,
 - f) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
 - g) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy,
 - h) którym udzielono ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej,
 - i) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodę na pobyt tolerowany,
 - j) korzystających w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej,
 - k) będących stronami postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, którzy posiadają zaświadczenie wydane na podstawie art. 35 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223, 389 i 619),
 - l) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127, art. 137a lub art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, 1222 i 1688 oraz z 2025 r. poz. 619),
 - m) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 144, art. 151 ust. 1, art. 151b ust. 1, art. 159 ust. 1, art. 160, art. 161, art. 161b ust. 1, art. 176, art. 186 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5 i 7 lub art. 187 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub posiadających wizę krajową w celu odbicia

- studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo kształcenia się w szkole doktorskiej, z adnotacją „student”, lub wizę krajową w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
- n) posiadających zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1 albo 1a, albo art. 126 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub wizę wydaną w celu wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - o) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej wizę wydaną w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 5a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 185a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, albo przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach ruchu bezwizowego w związku z wnioskiem wpisanym do ewidencji wniosków w sprawie pracy sezonowej, o której mowa w art. 73 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 621),
 - p) posiadających w Rzeczypospolitej Polskiej wizę wydaną w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 186 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 3) cudzoziemców towarzyszących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 2 lit. a–c, jako członkowie rodziny w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 633 i 1688 oraz z 2025 r. poz. 619);
 - 4) cudzoziemców – członków rodzin cudzoziemców, o których mowa w pkt 2 lit. g–j;
 - 5) cudzoziemców – członków rodzin obywateli polskich, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo po złożeniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 2 lub art. 206 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub na podstawie umieszczonego w dokumencie podróży odcisku stempla, który potwierdza złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej posiadali zezwolenie na pobyt czasowy;
 - 5)¹ cudzoziemców – członków rodzin obywateli polskich, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo po złożeniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 2, art. 206 ust. 1 pkt 2 lub art. 222a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej posiadali zezwolenie na pobyt czasowy;
 - 6) cudzoziemców towarzyszących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelowi polskiemu jako członek rodziny w rozumieniu art. 2 pkt 4 lit. b ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin.

¹ Art. 1 ust. 3 pkt 5 zmieniony przez art. 10 ustawy z 21.11.2025 r. (Dz.U. poz. 1794) zmieniającej nin. ustawę z dniem określonym w komunikacie, o którym mowa w art. 17 ustawy zmieniającej.

Mirosław Włodarczyk

1. W komentowanym przepisie wyróżnić należy dwa aspekty regulacji zawartej w ustawie, a mianowicie jej zakres przedmiotowy (ust. 1–2) oraz podmiotowy (ust. 3). Gdy idzie o ten pierwszy, został on ustalony przez wskazanie zadań państwa obejmujących trzy obszary działalności. Pierwszy dotyczy aktywności zawodowej, drugi – wspierania zatrudnienia, trzeci natomiast odnosi się do zadań w zakresie rynku pracy (ust. 1). Realizacja owych zadań we wskazanych zakresach ma służyć z kolei osiągnięciu celów przyjętej regulacji, którymi mają być określone w ust. 2: pełne i produktywnie zatrudnienie, rozwój zasobów ludzkich, wzmacnianie integracji i solidarności społecznej oraz zwiększanie mobilności na rynku pracy.

Przyjęte w ustawie rozumienie zakresu przedmiotowego oraz celów ustawy odwołuje się do ogólnych pojęć, które należy wypełnić treścią, analizując szczegółowe regulacje komentowanego aktu prawnego – ustawodawca bowiem użytych określeń nie zdefiniował. Odnosząc się w pierwszej kolejności do owych zadań państwa, można rozpocząć od refleksji, iż tytuł ustawy w sposób bardzo ogólny został powiązany z tak określonym jej zakresem przedmiotowym. Tytuł ustawy wiąże bowiem sprawy rynku pracy i służb zatrudnienia – co można uznać za wskazówkę, iż te ostatnie powinny stać się głównym podmiotem działań na rynku pracy. Rynekowi pracy w tym kontekście przypisać by należało charakter statyczny – jako obszarowi, na którym działają służby zatrudnienia. Z kolei rodzaje zadań państwa powinny być rozumiane jako zespół czynności, działań – co pozwala przypisać im charakter dynamiczny. Brak zdefiniowania owych rodzajów zadań pozwala przypisać im treść powszechnie przyjętą w praktyce społecznej oraz piśmiennictwie fachowym. Zarazem jednak trudno będzie ustalić, czy wskazane zakresy pojęć są względem siebie rozbieżne i jedynie na gruncie ustawy wzajemnie się uzupełniają, czy też zachodzą na siebie i w jakim zakresie. Analiza szczegółowych regulacji ustawy nie pozwala uznać, że rozstrzygnięcie powyższej wątpliwości może mieć istotne znaczenie dla rozumienia uregulowanych w tym akcie konkretnych instytucji prawnych.

Analogiczną opinię należy sformułować w odniesieniu do wskazanych w ust. 2 celów komentowanej regulacji, których oczekiwany stopień realizacji przez szczegółowe konstrukcje zawarte w tym akcie może być zróżnicowany. Różny jest też charakter poszczególnych celów. Bez wątpienia pełne i produktywne zatrudnienie stanowi ważny element treści prawa do pracy, wskazanego m.in. w art. 65 Konstytucji RP. Silne oddziaływanie na funkcjonowanie rynku pracy odnieść też należy do rozwoju zasobów ludzkich oraz zwiększenia mobilności na rynku pracy (choć drugi z nich może być również komponentem tego pierwszego). Znacząco inny aspekt oddziaływania na rynek pracy widoczny jest natomiast w ramach wzmacniania integracji i solidarności społecznej. Przyjęte w ustawie sformułowanie celów nie zostało również powiązane z konkretnymi konstrukcjami prawnymi zawartymi w ustawie – poszczególne z nich mogą więc realizować jeden, ale również wszystkie spośród nich. To zaś oznacza, że przyjęty w ust. 2 katalog jedynie posłankowo może być wykorzystany podczas analizy prawnej szczegółowych regulacji tego aktu.

Analiza treści art. 1 ust. 1 i 2 u.r.p. w połączeniu z jej tytułem pozwala sformułować refleksję, iż ustawodawca w komentowanym akcie posługuje się tymi samymi terminami w różnych znaczeniach. Przykładowo można wskazać takie terminy, jak „rynek pracy” czy „zatrudnienie”. Gdy idzie o pierwszy z nich, wyżej już wskazano, że w innym znaczeniu występuje on w tytule ustawy i w innym w art. 1 ust. 1. Termin „zatrudnienie” używany w ust. 1 czy 2 tego artykułu bez wątpienia nie jest zbieżny z jego definicją zawartą w art. 2 pkt 51 u.r.p.¹

Izabela Florczak

2. Ustęp 3 art. 1 komentowanej ustawy określa krąg podmiotów objętych zakresem jej stosowania. Ustawodawca przyjął szeroką formułę, obejmując nie tylko obywateli polskich, lecz także zróżnicowaną grupę cudzoziemców – zarówno tych posiadających status rezydenta długoterminowego, jak i osoby przebywające w Polsce w ramach procedur o charakterze

¹ Por. Z. Góral [w:] *Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Komentarz*, red. Z. Góral, Warszawa 2016, s. 38.

ochronnym. Pomimo kazuistycznego charakteru przepisu możliwe jest wyróżnienie kilku podstawowych kategorii adresatów jego regulacji.

3. W pierwszej kolejności ustawa znajduje zastosowanie do obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, niezależnie od tego, czy podejmują oni zatrudnienie czy inną pracę zarobkową na terytorium Polski, czy też u pracodawców zagranicznych poza jej granicami (pkt 1). W tym zakresie ustawodawca posługuje się formułą obejmującą zarówno osoby aktywnie poszukujące pracy, jak i te, które ją podejmują.
4. Najobszerniejszą część przepisu stanowi pkt 2, obejmujący swoją dyspozycją cudzoziemców poszukujących lub podejmujących zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium RP. Pomimo rozbudowanego katalogu możliwe jest pogrupowanie tej kategorii według kryterium podstawy legalnego pobytu lub przynależności państwowej, co ułatwia rekonstrukcję *rationis legis* oraz systematyzację uprawnień osób objętych komentowaną ustawą.

5. Zakresem podmiotowym ustawy zostali objęci cudzoziemcy korzystający ze swobody przepływu osób, do których zalicza się:
 - obywateli państw członkowskich UE (lit. a),
 - obywateli EOG nienależących do UE (lit. b),
 - obywateli państw trzecich korzystających z uprawnień do swobodnego przepływu osób na podstawie umów międzynarodowych (lit. c),
 - obywateli Zjednoczonego Królestwa objętych przepisami Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej² wraz z członkami ich rodzin (lit. d).

Uprawnienia tej kategorii cudzoziemców znajdują swoją podstawę w unijnej zasadzie swobody przepływu osób, względnie w postanowieniach umów międzynarodowych zapewniających równoważny status. W praktyce przekłada się to na brak wymogu uzyskania zezwoleń na pracę oraz uprzywilejowany dostęp do krajowego rynku pracy, co potwierdza regulacja art. 1 ust. 4 pkt 6 lit. a oraz b u.w.d.p.p.

6. W dalszej kolejności przepis wskazuje na grupy cudzoziemców przebywających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Są to zarówno te osoby, które uzyskały odpowiednie zezwolenia pobytowe, jak i te objęte różnymi formami ochrony międzynarodowej. Wszystkie one zostały objęte pełnym zakresem stosowania ustawy. Wymienione grupy cudzoziemców można podzielić na:
 - 1) osoby o stabilnym statusie pobytowym:
 - a) posiadacze zezwolenia na pobyt stały (lit. e),
 - b) posiadacze statusu rezydenta długoterminowego UE (lit. f);
 - 2) osoby objęte ochroną międzynarodową i humanitarną, w tym osoby:
 - a) posiadające status uchodźcy (lit. g),
 - b) objęte ochroną uzupełniającą (lit. h),
 - c) posiadające zgodę na pobyt humanitarny lub tolerowany (lit. i),
 - d) korzystające z ochrony czasowej (lit. j),
 - e) będące w toku postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej (lit. k);

² Dz.Urz. UE L 29, s. 7, ze zm.

- 3) posiadaczy określonych tytułów pobytowych, w tym osoby:
 - a) realizujące cel pobytu związany m.in. z łączeniem rodzin, studiami, pracą, w tym wymagającą wysokich kwalifikacji oraz naukową (lit. l–m),
 - b) posiadające zezwolenia na pobyt czasowy lub wizę wydaną w celu wykonywania pracy (lit. n),
 - c) korzystające z instrumentów uprawniających do pobytu w związku z pracą sezonową (lit. o),
 - d) których podstawę pobytu stanowią względy humanitarne, interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe (lit. p).
7. Kolejna grupa, do której znajduje zastosowanie komentowana ustawa, obejmuje cudzoziemców będących członkami rodzin cudzoziemców i obywateli RP, którzy na podstawie odpowiednich tytułów pobytowych mogą przebywać w Polsce. Tą regulacją ustawodawca rozszerzył zakres komentowanej ustawy również na osoby pozostające w relacjach rodzinnych z cudzoziemcami wykonującymi pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile przebywają one w Polsce na podstawie legalnego tytułu pobytowego przewidzianego w przepisach szczególnych, zwłaszcza w ustawie o cudzoziemcach. Do kategorii członków rodzin objętych przepisami ustawy zaliczają się cztery kategorie osób. Pierwszą z kategorii osób, zgodnie z art. 1 ust. 3 pkt 3 u.r.p., są członkowie rodzin cudzoziemców korzystających ze swobody przepływu osób. Zakres pojęcia członka rodziny w pkt 3 jest szerszy niż w definicji przyjętej w komentowanej ustawie (art. 2 pkt 3). Obejmuje on bowiem nie tylko małżonka i zstępnych, lecz także wstępnych oraz partnerów, a nawet inne osoby bliskie, jeśli pozostają we wspólnym gospodarstwie i wymagają wsparcia.

Drugą kategorią osób, do których zgodnie z art. 1 ust. 3 pkt 4 ustawa znajduje zastosowanie, są członkowie rodzin cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową lub posiadających inne tytuły pobytowe przewidziane w pkt 2 lit. g–j. W tym kontekście pojęcie członka rodziny należy odczytywać w nawiązaniu do definicji przyjętej w art. 2 pkt 3. Definicja legalna tego terminu została zawarta w art. 2 pkt 3 u.r.p. i ma charakter enumeratywny, obejmując dwie podstawowe kategorie osób. Z tego względu do prawidłowego ustalenia zakresu podmiotowego komentowanej ustawy niezbędne jest odkodowanie znaczenia tego pojęcia.

Po pierwsze, członkiem rodziny jest małżonek obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2 u.r.p. Kluczowe znaczenie ma tutaj zastrzeżenie ustawodawcy, że związek małżeński musi być uznawany przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej. W konsekwencji nie każde małżeństwo zawarte poza granicami kraju wywoła skutki na gruncie prawa polskiego. W szczególności dotyczy to instytucji nieznanych polskiemu porządkowi prawnemu, jak np. małżeństwa poligamiczne.

Po drugie, członkiem rodziny jest „zstępny”, tj. dziecko, wnuk lub dalszy potomek obywatela polskiego albo cudzoziemca. W tym przypadku ustawodawca posłużył się pojęciem cudzoziemca w ujęciu ogólnym, a nie węższym sformułowaniem „cudzoziemiec, o którym mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2”. Świadczy to o szerszym zakresie zastosowania niż w odniesieniu do małżonka, gdzie zakres został ograniczony wyłącznie do małżonka cudzoziemca wymienionego w art. 1 ust. 3 pkt 2 u.r.p. Ustawodawca przewidział, że zstępny może zostać uznany za członka rodziny w oparciu o dwie równorzędne przesłanki, z których wystarczające jest spełnienie jednej. Pierwsza z nich to kryterium wieku, zgodnie z którym status członka rodziny przysługuje zstępnemu, który nie ukończył 21. roku życia. Druga przesłanka znajduje zastosowanie niezależnie od wieku i polega na pozostawaniu zstępnego

Komentarz do ustawy z 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia to swoisty przewodnik po nowym systemie rynku pracy, który łączy analizę przepisów z praktycznymi wskazówkami.

Publikacja odpowiada na kluczowe pytania dotyczące m.in.: warunków uzyskania statusu bezrobotnego lub poszukującego pracy, zakresu i zasad korzystania z form pomocy kierowanych do osób bez pracy oraz do podmiotów zatrudniających, nabywania i realizacji prawa do świadczeń pieniężnych w razie bezrobocia.

W komentarzu omówiono m.in.:

- zadania państwa w obszarze rynku pracy oraz strukturę instytucji realizujących te zadania,
- rejestrację, prawa i obowiązki osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy,
- instrumenty wsparcia zawodowego, edukacyjnego i finansowego,
- zasady finansowania form pomocy,
- mechanizmy nadzoru, kontroli oraz odpowiedzialności za naruszenie przepisów ustawy.

Komentarz został przygotowany przez zespół doświadczonych specjalistów prawa rynku pracy, którzy – posługując się dorobkiem doktryny, judykatury oraz zasadami wykładni prawa – przedstawili spójne i praktyczne propozycje interpretacyjne.

Książka jest przeznaczona dla praktyków – sędziów, radców prawnych, adwokatów – stanowi rzetelne źródło wiedzy dla przedstawicieli nauki prawa. Zainteresuje pracowników publicznych służb zatrudnienia, agencji zatrudnienia, instytucji szkoleniowych, Ochotniczych Hufców Pracy, podmioty ekonomii społecznej, inspektorów pracy, pracodawców oraz pracowników, w tym zatrudnionych w działach kadr.

Krzysztof W. Baran – profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; członek Rady Doskonałości Naukowej pierwszej i drugiej kadencji; autor i redaktor licznych publikacji naukowych z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w tym kilkudziesięciu monografii, komentarzy i podręczników; redaktor naczelny wielotomowego Systemu Prawa Pracy, senior partner w kancelarii specjalizującej się w prawie pracy.

Magdalena Paluszkiwicz – doktor habilitowana nauk prawnych, profesor w Katedrze Prawa Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Polityki Społecznej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; uczestniczka i główna wykonawczyni w naukowych projektach badawczych; autorka ekspertyz prawnych oraz publikacji naukowych z zakresu prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, dotyczących m.in. prawnej problematyki zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zatrudnieniu, prawa rynku pracy, zabezpieczenia społecznego ryzyka bezrobocia, a także nietypowych form zatrudnienia.

ISBN 978-83-8438-129-8

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL